

Pulčín – osada s jedinečnou polohou a pohnutou historií

Osada Pulčín leží v nadmořské výšce téměř 700 metrů nad mořem na západním okraji Javorníků. Dnes slouží spíše jako rekreační oblast s minimálním autobusovým spojením. Okolí Pulčína je však oblíbeným cílem trampů, turistů a horolezců. Přestože na Moravě nikdy nedosáhlo trampování takové obliby jako v Čechách, nacházela se zde ve své době jedna z nejhustších koncentrací trampských osad v republice a Pulčín je od dob první republiky dodnes skutečnou Mekku trampingu na severovýchodní Moravě.

Původní osada, na kterou navazuje dnešní Pulčín, se však nenacházela na temeni kopce, nýbrž přímo pod skalami u potoka a nesla stejný název jako strážní skalní hrad na jejich temeni – Plučiny. První písemná zmínka o hradu i vsi je z roku 1426. V té době je vlastnil císař Zikmund a po něm jeho manželka Barbora Celská. Posléze hrad získali Cimburkové, konkrétně Miroslav z Cimburka a Plučín. Majitelé hradu, který byl součástí systému pohraničních opevnění, měli za úkol dbát na bezpečnost obchodní cesty z Moravy do Uher. Bohužel Miroslav z Cimburka se tomuto svému poslání zpronevěřil a stal se loupeživým rytířem. Zřejmě z tohoto důvodu hrad na začátku 16. století zanikl a zůstaly po něm jen malé zbytky stavebních úprav ve skalách (schody, kapsy pro dřevěné konstrukce). Po zániku hradu se vyvíjela i ves Plučiny.

Dá se usuzovat, že hrad byl vystavěn velmi úsporným způsobem bez výraznějšího použití kamene, spíše jen ze dřeva a za použití stávající skály. Spolu s Rýsovem ve Vizovických vrších a Zámčiskem na Klenově se Plučiny řadí do skupiny tzv. skalních hradů.

Nová obec začala postupně vznikat na temeni kopce naproti skalám. O příčinách organického přesunu vsi lze jen spekulovat. Jako pravděpodobný důvod se jeví ten, že údolí pod skalami je výrazná mrazová kotlina, kde nebylo nijak příjemné bydlení, a zánikem hradu zmizel hlavní důvod obydlení tohoto místa – ochrana před vetřelci.

Kolem roku 1900 žilo v obci Pulčín kolem 390 obyvatel, avšak kamenitá neúrodná půda a pastevectví jen s obtížemi dokázaly uživit početné chalupnické rodiny. Velká část obyvatel proto dojížděla na sezónní práce do Bratislavy nebo na Hanou. Mnozí například jako zvěrokleštíci odcházeli za prací do Ruska a nemalá část také do Spojených států. Ke konci 1. světové války se skály a jejich okolí staly útočištěm dezertujících vojáků rakouské armády, což přinášelo problémy s rakousko-uherskými úřady. Podobná situace nastala i na konci druhé světové války, kdy obec a její okolí často využívaly jako úkryt pronásledované osoby a partyzáni.

Po roce 1946 se Pulčín začal vyvíjet, když téměř polovina obyvatel přišedla do pohraničí, především na Šumpersko do Velkých Losin a Bukovic. Vystěhovávaní pokračovalo i v padesátých letech a v současnosti žije na Pulčíně jen okolo stovky stálých obyvatel, převážně v důchodovém věku, ale o to víc přibývalo chalupářů.

Obec Francova Lhota, pod kterou Pulčín v současnosti spadá, se dnes snaží o podporu turistického ruchu, který by mohl pomoci oživit vyhlášenou osadu. Návštěvníkům slouží i tábořiště ve Svatojárně, jediné veřejné tábořiště v CHKO Beskydy, které bylo v roce 2005 vybaveno sociálním zařízením. Poplatky za táboření se hradí v IC Pulčín, popřípadě správci tábořiště přímo na místě.

Informační centrum bylo otevřeno v roce 2006 v bývalé škole a jeho provoz zajišťuje Valašské centrum pro udržitelný rozvoj Českého svazu ochránců přírody Valašské Meziříčí, které finančně podpořil Evropský sociální fond EU. V budově IC najdete také stálou galerii, kde se pořádají výstavy významných umělců.

Kontakt: Informační centrum Pulčín,
Francova Lhota – Pulčín 13 (budova bývalé základní školy), 756 12 Horní Lideč, tel. 571 410 229,
e-mail: info@centrumpulcin@seznam.cz

Turistické vycházky

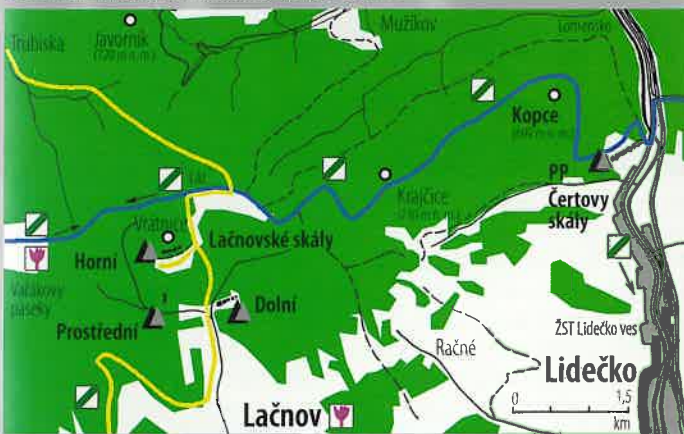
I. Lidečko – Zděchov: Lidečko (žel. st. Lidečko), po cestě 1/57 do Lomenska, dále po modré zn. údolím Pulčinského potoka k Pulčinským skalám – Hradisko – Zděchov. Celkem 8,5 km; převýšení 350 m.

II. Francova Lhota – Lidečko: Francova Lhota, po červ. zn. do Pulčína – Pulčinské skály – Hradisko, dále zpět po modré zn. do Lomenska a dále po cestě 1/57 – Lidečko (žel. st. Lidečko). Celkem 10 km; převýšení 350 m.

Orientační náčrt okolí Pulčinských skal

III. Naučná stezka Vařákovy paseky: Horní Lideč (žel. st.) po žluté zn. přes Lačnov – rozc. Láz, dále po modré zn. na Vařákovy paseky – zpět na rozc. Láz – po modré zn. k Čertovým skalám a do Lidečka. Celkem 15 km, 16 zastavení nauč. stezky, převýšení 500 m.

Orientační náčrt Lidečko – Lačnovské skály

Vydal Český svaz ochránců přírody ve Valašském Meziříčí s podporou Evropského sociálního fondu EU a obcí Francova Lhota, Horní Lideč, Lačnov a Lidečko. Fotografie na titulní straně – Skalní město.

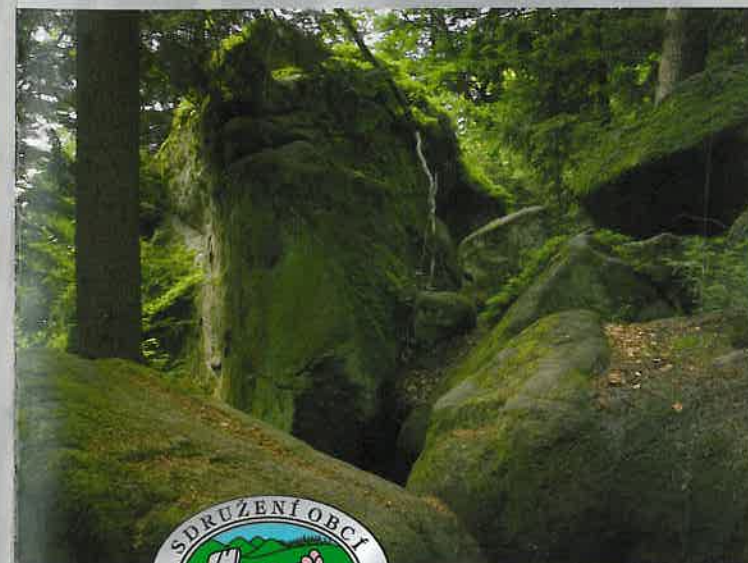
Text: Vladimír Skypala a Ludmila Vráželová. Fotografie, grafická úprava a sazba: Vladimír Skypala. Jazyková úprava: Jiří Jurečka.

Valašské centrum pro udržitelný rozvoj
Severomoravské regionální sdružení ČSOP Valašské Meziříčí
PS 49, 757 01 Valašské Meziříčí, Tel.: 571 621 602, E-mail: csopvm@quick.cz

Skály Hornolidečska

Nejnámějším skalním útvarem na Hornolidečsku jsou bezpochyby **Čertovy skály**, výrazná dominanta údolí Senice i samotné obce **Lidečko**. Tvoří je 150 metrů dlouhá pískovcovo-slepencová lavice s údolními stěnami vysokými až 25 metrů. Čertovy skály jsou jedním z nejvýznamnějších lezeckých terénů oblasti moravských pískovcových skal a většinu roku je zde možno vidět v akci desítky lezců. Jsou specifické svou zvláštní strukturou umožňující jedinečné možnosti lezení na tření. Z tohoto pohledu jde o jednu z nejobtížnějších oblastí na Moravě (lezecké cesty v téměř hladkých plotnách zde dosahují až 9. stupně stupnice mezinárodní horolezecké federace UIAA). První výstupy zde vznikaly již ve čtyřicátých letech, avšak největším rozmachem horolezectví prošly skály v letech sedesátých a hlavně osmdesátých. Lokalita je chráněna přírodní památkou a horolezecký ji mohou za stanovených podmínek využívat pouze horolezci s platným průkazem ČHS, případně s průkazem jiné organizace sdružené pod mezinárodní horolezeckou organizaci UIAA.

Čertovy skály, v pozadí Kopce, 699 m n. m.

Ke vzniku skal se váže několik pověstí. Všechny mají vcelku společný základ, a to že jsou dílem čertovým. V tomto případě měl čert otočit tok Senice do Vlárského průsmyku, aby dostal dceru sedláka z Lidečka. Přísně technicky vzato by to asi bylo možné, nicméně všechno bylo nutno stihnout do ranního kuroopění a to bylo i na rohatého trochu příliš. Hlavně když se mu předtím nepodařilo vykoupit všechny kohouty v širokém okolí. Jeden, ukrytý moudrou stařenkou, pak zakokrhál a ďábel dílo nedokončil. Nakonec byl výsledkem jeho snažení úzasný skalní útvar, torzo přehradní hráze opravdu připomínající. Ostatně většina skalních útvarů na Vsetínsku jsou — podle těchto pověstí — rozhozené stavební kameny, které čert buď ztratil nebo rozruženě rozmetl po kraji. Čertovy skály se staly symbolem obce Lidečko a jsou oblíbeným turistickým cílem. Přímo naproti skalám byl koncem osm-

desátých let vybudován stejnojmenný motorest, kde je možno přímo z restaurace od vydatného oběda sledovat snažení horolezců ve skalách.

Nad skalami se impozantním způsobem tyčí vrch **Kopce** (699 m n. m.). Nepříliš uváděný, avšak správný název masívu je **Vrchkopce**. Nejvyšší vrchol se podle mnohých pramenů jmenoval Zámčisko a dle pověstí zde byl kdysi zámek, z něhož vedly podzemní chodby do osady Račné. V chodbách byly ukryty lidečské zvony, čas od času se z podzemí ozývající. Podle jiných pověstí byl vrchol Zámčiska propojen jakýmsi koženým mostem s protějším kopcem Stráž. Tak jako tak, na vrcholu Kopců jsou prokazatelné zbytky pravěkého hradiska lidu popelnicových polí s nálezy keramiky staré tři tisíciletí, a především puklinové jeskyně. Fascinace chudého valašského lidu bohatstvím byla živena pověstmi, že v chodbách těchto nepřístupných pseudokrasových útvarů je ukryto mnoho zbojnických pokladů, což vzhledem k častému přepadávání pocestných v soutěse Lomensko nemuselo být pouhou mytologií.

Skalní město

lich podél Pulčického potoka poblíž obce Pulčín. Jde o krajinně významný celek vyhlášený za Národní přírodní rezervaci Pulčín — Hradisko. Jedná se o pět samostatných skalních celků, z nichž nejdůležitější a neznámější jsou vlastní **Pulčinské skály** — mohutný skalní hřbet směřující od předvrcholu Hradiska k jihozápadu ukončený dole bizarním převislým skalním útvarem zvaným **Trtol**. Na nejvyšším bodě skal zvaném Zámčisko stával ve středověku nevelký skalní hrad Plučiny, patřící od poloviny 15. století Cimburkům. Byl obýván pouze asi sto let a během své existence vystřídal několik majitelů. Od 16. století je zmiňován jako pustý a dnes jej připomínají pouze schody vytesané ve skále pod vrcholem Zámčiska. Přístup ke hradu byl od východu a výrazná úvozová cesta se nazývá dodnes Zámčisková. Osídlení tohoto místa je však podstatně staršího data. Archeologický průzkum z roku 1987 ukázal, že zde existovalo sídliště lidu popelnicových polí s nálezy z doby bronzové, kultury lužické, laténské a slovanské. Podle lidové pověsti se zde objevovali černokněžníci, kteří lidem rozdávali ze zlatých pokladů ve skalách ukrytých. Klíče od pokladů nosila na prstu záměcká bílá pani.

Jihovýchodní strana skal je tvořena úchvatnými skalními plotnami o délce přes 30 metrů, největší z nich se jmenuje **Ludmilina skála**, na sever zase padá odstrašující převislou stěnou zvanou **Zbojnický kostel**. Podle pověstí jej obýval loupeživý rytíř Konrád, který dole v soutěse Lomensko přepadal pocestné. Těžko říci, k čemu se tato pověst vztahuje, protože zbojnického fernesla se údajně nešťitil ani skutečný pán hradu Miroslav z Cimburka a Plučín. Ludmilina skála má podle pověstí neméně pohnutou historii. Dostala název podle dívky, která zde skokem do hlubiny ukončila svůj život z nešťastné lásky v den svatby svého zapovězeného milého.

K dalším skalním útvarům je třeba se vydat asi hodinu cesty od vrcholu Vrchkopce po hřebenu Vizovických vrchů. Pod vrchem **Vrátnice** se zde tyčí tři masívy **Lačnovských skal**. Především Horní skály se vyznačují pro oblast Moravy zcela netypickou strukturou pískovce se spoustou misek a voštin, spíše připomínající reliéf skalních oblastí České tabule.

Horolezci tyto útvary objevili v padesátých letech, avšak největší rozmach horolezectví zde nastal v letech devadesátých. V jejich kolmých až převislých stěnách dnes vedou desítky výstupů mezi čtvrtým a osmým stupněm obtížnosti.

Pravděpodobně nejdůležitější a pověstmi nejvíce opředenou lokalitou na Hornolidečsku jsou územně rozsáhlé **Pulčinské skály**, ležící v údo-

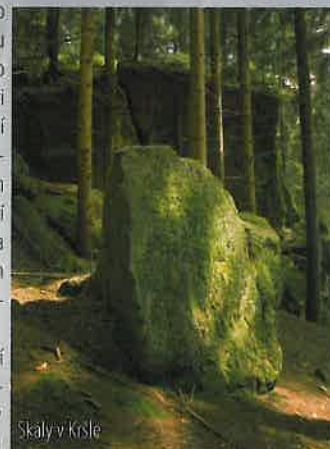
Vlastní vrchol **Hradiska**, od vyhlídky na terénu skal (Zámčiska) vzdálený asi 300 metrů, je tvořen pískovcovou plošinou a obklopen skalami ve tvaru koruny. Plošina je členěna puklinami, jejichž postupným rozšiřováním vznikly protáhlé deprese a závrtvy. Jihovýchodním směrem od vrcholu Hradiska se rozkládá **Skalní město** (v některých pramenech uváděné pod názvem **Izby**), kde posun obrovských skalních bloků vytvořil spletitou síť chodeb, suchých kaňonů, puklin. Nachází se zde největší pseudokrasová jeskyně oblasti Pulčín o délce kolem 40 metrů. Tato lokalita je největším skalním městem moravských flyšových Karpat. Názvy jednotlivých útvarů jako **Propadlý hrad**, **Kazatelna**, **Českoobrabský stůl** nebo **Bratrský sbor** pocházejí z období třicetileté války, kdy se na Valašsku formovala Jednota bratrská a kvůli rekatolizačnímu pronásledování se její bohoslužby konaly právě na takových odlehklých nepřístupných místech. V zímě se ve skalním městě v kaňonu Ancona objevují nádherně zbarvené zamrzlé ledopády.

Pulčinské skály

Nejbizarnější skalní útvary celé oblasti se však nacházejí poněkud níže v údolí Pulčického potoka. Jde o významnou lokalitu **Pět kostelů** (nebo také Pětikostelí) s dvacetimetrovými převislými skalními stěnami. Není jasné, z čeho vznikl tento název, protože jde o tři poměrně velké a jednu malou skálu rozmístěné podél nevýrazného hřebetu nad Pulčickým potokem. V minulosti šlo o jednu z významných horolezeckých oblastí severní Moravy. Historie lezení zde sahá až do období druhé světové války a ve zdejších převislých stěnách byly vylezeny historické milníky lezectví na Valašsku. Od roku 1989, kdy byla vyhlášena NPR Pulčín — Hradisko, je zde stejně jako na všech ostatních skalách v této rezervaci horolezecká činnost zakázána.

Ještě níže v údolí Pulčického potoka se nachází poslední skalní lokality okolí Pulčína, a to poměrně málo známé **Skály v Kršle**, přenušované skalní val o délce asi sto metrů s věčně mokřými stěnami, jejichž výška nepřesahuje deset metrů. Jen pár stovek metrů od těchto skal je malá osamocená skalka s názvem **Sýkorka**, tyčící se v lese nad zatáčkou cesty k Pulčínu od Pulčického mostu.

Skály v Kršle